

სტამბა, 5000 ლატიური პროკლამაცია და მიწერ-მოწერა. მიტაცვაში დაატყაფრეს ლატიურ სოციალ-დემოკრატების კომიტეტი. შეიპყრეს 14 კაცი.

ოღესა. უკანასკნელ ხუთის დღის განმავლობაში შავიჭირით ავად გახდნენ 8 კაცი.

შეტყუებულები. მინისტროს საბჭომ საქორდ დაინახა უმაღლესად იქმნეს დამტკიცებული სია იმ დაბასოფელთა, რომელთა გზადაც თავის საცხოვრებელ მიწებზე უნდა წერეს გარეშე და სადაც უნდა დადებულ იქნება ებრაელებს თავისუფლად ცხოვრებას ნება დართონ.

ახალი აგებები

ბ. ვ. ი. ს. ი.

ქალაქის საბჭოს განცხადება. სასაინტარსო სამკურნალო ინსტიტუტის ცნობით, 25 აგვისტოს დღის 9 საათიდან 26 აგვისტოს დღის 9 საათამდე ტფილისში ხოლერით ავად გახდა ერთი კაცი, ხოლერის ნიშნებით. —ორი, ხოლერიანთა სამკურნალოში იყო 14 ავადმყოფი, მოემატა—1, მორჩა და გამოიწერა 1, გარდაიცვალა—2, დარჩა—12.

სახუმარში. სოხუმის ქალაქის მოურავმა მოხსენება წარუდგინა რეინკეს სხუმარში ოლქის სასამართლოს დაარსების საქორებაზე.

შავჭირთან ბრძოლა. ხოლერასთან ნებრძოლ ბიურომ ადენსიან გამოიწერა 400 მან. შავი ქირის საწინააღმდეგო შრატია.

სტიპენდია 5. გაბუნია ცვაბრლია სახელობაზე. თავის უკანასკნელ სხდომაზე ქართულ დრამატულ საზოგადოების გამგეობამ დაადგინა დაარსოს ნ. მ. გაბუნია-ცვაბრლის სახელობაზე 300 მან. სტიპენდია. ეს სტიპენდია დაენიშნება რომელიმე ახალგაზრდა მსახიობს დრამატული საზოგადოებისა გადაწყვეტილებით. აღნიშნულ სტიპენდიის მუდმივ ფონდის დასაარსებლად გამგეობა ყოველ წელს, 3 თებერვალს, გაბუნია-ცვაბრლის დაბადების დღეს წარმოადგენს გამართავს ხოლმე.

მკვლელობა. 21 აგვისტოს, სურამში საღამოთი უცნობებმა მო-

კლეს ადგილობრივ სამხედრო საავადმყოფოს მოიჯარადრე პატარავი. მკვლელები მიიპაღწინა.

სამღვინეობის კრება. დეკემბრის შუა რიცხვებში, ტფილისში, მოხდებდა საქართველოს საეკლესიო ხოსოს სამღვინეობის კრება. კრება განიხილავს საკითხს სასულიერო სასწავლებლებში სწავლის საქმის მოწესრიგების შესახებ.

ხოლერის ვიბრიონები წყალში. სამხედრო სამკურნალო ლაბორატორიამ გამოიკვლია ნაძალადევის წყლის აუზიდან წაღებული სასმელ წყლის ნიმუში და შიგ ხოლერის ვიბრიონები აღმოაჩინა.

საბალოსნო სასწავლებელი. ტფ. საბალოსნო სასწავლებლის გამგე ბნი მელია ამ წასად დაწესებულებაში მოხსენებას ადგენს ამ სასწავლებლის მოქმედებისა და მეურნეობის მდგომარეობის შესახებ. მოხსენებას იგი წარუდგენს კავკასიის სასაფარო სამმურნეო საზოგადოებას, თანახმადა ამ საზოგადოების საბჭოს წინადადებით.

სამეურნეო საზოგადოება. თა რევიზია. მიწადაქვედების დეპარტამენტს გადაუწვევტია მოკლე ხანში კავკასიის სასაფარო სამეურნეო დაწესებულებათა რევიზია. ამ აზრით ტფილისში ჩამოვა 10 სექტემბრის მიწად მოქმედების დეპარტამენტის დირექტორი გრაფი 3. ნ. ივანტივი.

ქალთა უმაღლესი კურსები. როგორც მეთხველთა უწყიან, ქალთა უმაღლესი კურსებს წარსულ სამსწავლო წელს ქალაქის გამგეობამ 5.000 მანეთით დახმარება აღმოუჩინა. კურსების გამგეობა მომავალ წლისთვის ქალაქის გამგეობას 10.000 მანეთი შემწეობა სთხოვა. ასეთი უმადრდომლობას ასახულებდა იმით, რომ კურსებს მომავალ წელს დიდ-ძალი ხარჯი მა ელისო. 24 აგვისტოს ქალაქის გამგეობამ თავის კრებაზე განიხილა ეს უმადრდომლობა და შემწეობის მომხრეებ შეუძლებლად სცნო. გამგეობამ დაადგინა, მომავალ წელსაც მხოლოდ 5.000 მანეთი მისცეს და ეს ფული შეიტანოს მომავალ წლის საქალაქო ხარჯთ აღორცხვაში.

შემწეობა. ტფ. ქალაქის გამგეობამ თავის უკანასკნელ კრებაზე დაადგინა 100 მანეთით შემწეობა აღმოაჩინოს ტფილისში არსებულ მაქსიმალიან-ქალთა სასწავლო საზოგადოებას. ეს ფული იქმნება ქალაქის მომავალ წლის ხარჯთ აღორცხვაში.

თავ. თაქთაქი შვილის მოკვლა. როგორც გორიდან გვატყობინებენ, 15 აგვისტოს ვილაკ ავახაძეს ტყვიით მოუკლავთ სოფ. რაჭის მცხოვრები თავ. ნესტორი თაქთაქი შვილი. განსვენებული ამ დღეს თურმე „ტაქია“ ბორჯომიდან სოფელში ბრუნდებოდა. უცნობთა ტყვიით თავში ორგან უსერიან, მოუკლავთ და გვაში ისევ „ტაქია“ ში ჩაუღვიათ. საღამოზე თავ. თაქთაქი შვილის გვაში ცხენს „ტაქია“ სალში მიუტანია. ჰეიქორენ, რომ მკვლელობა გაძარცვის განხრახნებ მოჰხდა, რადგან ამ დღეს განსვენებულს ბორჯომში 80 მან. ჰქონია ასაღები, თუმცა ვერ აღიდა.

მცირე წლოვან დანაშაულები. ამ წლიდან კვლავ დაიწყო მოქმედება ზემო ავქალაში მცირეწლოვან დანაშაულებთა გამოსწორებელმა ახალშენმა. ქალაქის გამგეობამ დაადგინა ახალშენს კვლავი ინტერვალი 1000 მან. შემწეობა აღმოაჩინოს და ეს ფული ქალაქის მომავალ წლის ხარჯთ აღორცხვაში შეიტანოს.

ხოლერა. პოლიციის ცნობით, 25 აგვისტოს ხოლერით ავად გახდა მისო ჩხახაიძე.

25 აგვისტოს სკანთა ჩხრეკა. დაბრუნების დროს ტფილისში მოდიოდნენ 44 უმსხმრტა.

ნ. გ. გაბუნია-ცვაბრლის გარდაცვალება

ჩვენმა რედაქციამ კიდევ მიიღო შემდეგი საგლოვიაო დეპეშები:

სახუმარში. სოხუმის ქართული ქალაქის გარდაცვალებული ნ. გ. გაბუნია-ცვაბრლის გარდაცვალების შესახებ ჩვენს რედაქციას შემოგვწერეს შემდეგი წერილი:

გარდაცვალებისა გამო, ვაცხადებთ ჩვენ ულამეს მწუხარებას.

ბაქა. ქართულის სკენის სიახის, დაუვიწყარ ნატოს მოულოდნელად დაკარგვამ ორმა მწუხარებაში ჩავგა-

ლო ჩვენც და ჩვენი თანამემამულენიც. ცხარე აკრომს ვფერქვევთ.

მისტიკური ვარაუდი. გარდაცვალებული, გრაფი ჩხახაიძე, გაიხსნა ქავთარაძე.

ზუგდიდი. ეს არის ახლა წავითებ სამწუხარო დეპეშა. აღვივებ უდიდესისა მწუხარებითა ჩვენის სკენის სიახისა და ყველასავე დაუვიწყარის გაბუნიას გარდაცვალებისა გამო. დრამატული საზოგადოების თაოსნობისაგან მე და სხვა მრავალი ადგილობრივი მკვიდრი მზად ვართ ვავილო ჩვენი წვლილი გარდაცვალებულის ნატოს ხსენის უკვდავსკქმენლად.

თავ. დადიანი.

ნაციონალური მუსიკა

ქართველ მემუხიკეთა მომავალი საზოგადოება.

ამობი. „მუსიკა ეკლემბრიანზე უფელსიანა“ და მართლდაც ვინ იტის, — ღრმად რომ ჩაუყრდით და შევისწავლოთ ყველა იმ მოვლენათა თვისებანი, რომელიც ჰქონიან და თინათინებენ ამ ხელოვნებაში, შეიძლება ზემოდ ნათქვამი არც ისე გავსადებულია გვეჩვენოს. ეს კი ყველას შემწეული ენება, რომ კაცის გარდაცვალებით ერთად ხმაცა ჩნდება: იმწველით მოკლულ სამეფოდან ამ ქვეყნად მოსული სულიერი არსება ბირველ ამოსუნთქვისთანავე თავისი არსებობის გარეშე მყოფი ხშირ ამცნებს, რაიც გამოიხატვის ხან ტირილის ფორმით, ხან ღიმილ-სიცილსა. ცხვე არ იყოს, შემწეულია, რომ ადამიანის გარდაცვალების შემდეგ მისი სულიერი არსება და ფილოსოფიის თვალსაზრისით რომ შეიხვედით და აიწინ-გაიხომოს ჩვენი სულიერი არსება წარმოადგენს იგი თუ არა გარდაცვლებას ჩვენი მშობლის არსებობის ტანჯვა-გვიტანისა?

ამას გარდა, თვით ბუნებაშიც გამოკვეთის მუსიკა: ზღვის ღელვითა გარდინა-ქუბილი, ღოჭვად ცხველ მბრწყინავი მზე და მოქაქათე, შუქმიხვედითი მთავრე, ცისა კაპარაზდ მწაობთ სრბოლა, დედა-მამა და მის ზურგზე შემოსილი ვარდით, ით, ენ-ფილით, ტყესა და ველის ფლოროთ-შრიალ-ბიბინი, ზრინველთ გალობა, — ის მუსიკა, რომელიც ბუნების გარეშე არავითარ კანონს არ ემორჩილება, და მიუხედავად ამისა კი, ადამიანის ფსიხიკაზე დიდ უმადრდომლეს ახდენს და უსაზღვროდ ასიაზგუნებს, თვით ძველ დროთა მითოლო-

გიური გარდმოცემანიც გამცნვენ, ვითომ ცისა მწაობნი არა მარტო სინათლეს აფრქვევენდენ, არამედ ტირილის ხმითაც ჰქვედენდენ. ძველ დროთა ფილოსოფოსნი და პეტრიც ბე-ვრჯულ მიგვიითებენ „ცის მწაობთა მწაობნი“ შექმნილი, ეს უდიდესი გენოსი, რომლის მსგავსიც უკვირებოდას მთავრე არ უხილავს, ერთ-ერთ თავის თხზულებაში აი რას ამბობს: „შეხვედით, როგორ მოქმედოდა ცისა კამარა მბრწყინავ ოქროს წერტილებით; მათ შორის ვერ ჰპოვებ პატარასაც კი, რომელიც თავის მწყობრივ თანამეგობაში დღეობდა დასა მგლობობთან ერთად არ უწყობდეს ხმას, ვით ანგლოზი. ასეთსავე პარონას გამოცემს უკვდავი სული; ხოლო სანამ იგი ტლანქი და უეციობით არის შეზურული, მანამ არ ძალ-გვიძს მისი სმენა და მისით დატკობობა“.

მართლაც, მუსიკა გამოანაკეთი ხმა სულ სხვა ქვეყნისა, რომელიც ჩვენს ვითარ შორს, შორს ისახლებების, სადაც მთავრე-ვარსკვლავთა კოსმოსში და მუსიკა სულიერიების უკვდავ პარონიას ჰქმნან.

თუმცა მუსიკის ხელოვნება ეკლემბრიანის სულიერი აღზრდა-განათლებლის ისტორიაში ახლად აღნიშნული დარგია, მაინც ძნელია თუ მოიძებნება მსაფლიოდ აღიარებული ფილოსოფოსი, ძველი თუ ახალი დროისა, რომელსაც აი ხელოვნების არსებობა არ აღენიშნოს. არამც თუ არსებობა, ზოგი შორსაც მიდის. ცის ქვეშე დედა-მამის ზურგზე არ მოიპოვება ისისთანა არსება, თუნდაც დემონურების ქმნილებისა, რომელზედაც, ერთ წამს მაინც, არ ემოქმედოს და მის სულის ძებათა სამფლობლოში მშვიდება არ ვაგვიყარებინოს. დიდებული შექმნილი ამბობს: „იგივე მუსიკას გულით არ ატარებს, შეიძლება იგი მოღალატეც იყოს, მატყუარაც, მძარცველიც სულითა ძება მისი მწველია, ვითა მწველიც ოპიზისა და შური მისი შავი, ვითა ახაბი; ამისთანა კაცს წუ ეძღობო“.

სქართველს დიდებული მწერალი რუსთაველიც ნათელ-მკლფს, თუ ვითარ ზღვაგელენა აქვს ხმა ტკივილბას სულიერსა და უსულოს საგნებზედაც კი. ოღეს ავთანდილ გაბაზრება ტარიელის საქმეზედაც, იგი „მიმედვის ხმას ტკივილსა, არ ვაწყვეტდის სტრემლთა რუსსა; მისა ხმას თანახმაცა ბულბულისა ჰგვანდის ბუნს; არა ემსობა მღერა ყმისა, სმენად მღერის მოვიდინა; მისვე ხმის სიტკობსაგან წყლით ქვა-ნიცა გამოხდინა“.

ისმენდიან, გამკვირდინა, უკვირდინს, უფროსი უფროსი ფილოსოფოსმა პლატონმა უფრო ღრმად და ფართოდ მოახვია ხელი ამ ხელოვნებას და განუსაზღვრელი ძალისა ძალის მნიშვნელობა მისაკეთობა მას. მუსიკის ხელოვნებას ჰრაცხდა რა ხეობრივ კანონად, იგი საბერძნეთის თავისუფლ მოქალაქეთ მოვალეობად უხილდა შეესწავლათ მუსიკის ხელოვნება, ვინაიდან პლატონის მოძღვრებით, იგი მთელს ქვეყნიერებას შემოქმედებითა სულსა ჰპირავს, ადამიანს აღმაფრენ ფრთას ანიჭებს, აორკეცებს ოცნება-გულონ-ძგრებას, აუღლებს მთელსა და მოსაგს სახარულითა და სიციცხლით ყოველი არსებასაო.

მუსიკის ხელოვნება შემოქმედის მიერ უხილავ მხარედან ხილულ ქვეყნად მომადლებული ნიქია, რომლის ძალითა ძლიერ ცის ქვეშე სულდამოკლთ უგვაგარებენ მის საქმედლიდელად; იგი ერთად ერთი საერთო-ერთო ენაზედ დაწყობილი ლოცვაა, რომლითაც იღივება უზენაესი ძალა. ეს ხელოვნება თავისი ანგლოზისათაგან ტკივილის ხმათა ბგერით გვანიჭებს შეძლებას. მოვალეობა თვლი უყურითი უყურის სამსწავლარს და შევიცნობთ მისი დიდება.

ქართველი ერის მღერის, მემუსიკობს მისი ენა; მისი რითმიულ მიმოხვრებაში, იგი ხან მდგვიან ზღვის ტალღათაგან, ხან დავითისებურ ქანრის სიმთაღვრესათა, გამოხატავს თავის სულიერ სამფლობლოთა ხან დღევანდ, ხან მუხუდროებას და ხმათა ნაკადულს მსმენელის ყურსამდის მი-ახეს, ენე რომ ქსქვათ, საყრდენ-ღად, იმ გრძობათა კონის მდრო-მარეობა, რასაც განიცდიდა მის შექმნის დროს ხალხი, ან შემქმნელი.

დაუსრულებელია, უსაზღვრო და დიდებული ქართველი ერის მუსიკობა ისევე, როგორაც მრავალფეროვნობს მისი ცხოვრება დრო-ეშია, საზოგადოებრივობის და სახელმწიფოებრივ პირობებისა გამო და ხუთუ შის შემდეგ კიდევ ვისმე ეუფლებების სიქვეს, რომ ხალხის მუსიკობა დრო მოკლიობადა და ბრძოლბა ხმათა-შემწყობა კომპოზიტორისა — ფოკუსობააო? ნუ თუ მოიპოვება კიდევ ვინმე, რომელიც ხალხის მელოდის რეალურ მნიშვნელობას უეციობას და ქვეშევედ ახურდებოდეს? განა შესაძლებელია წარმოიდგინოს კაცმა, რომ მუსიკობა უდაბნოსა ში-ცა გამოძახილი უბრალო რამ ხმაა, რომელიც უკვდავად ჰქრება და იღუპება? განა წარმოსადგენია, რომ მუსიკის მოქმედებათ გამოწვეული ზეციური აღმაფრენა მიუწოდებლობა-

ახალი ბატონები

მთხრობა ერთი ბიზის დროიდან.
 (ხუმარული ჩემ მახვალემელს)
 IV

ვინაში თითქმის გათავებული ჰქონდათ, რომ ერთი ყარაულთავანი მოიქრა ბღერისთან და ყურში რადლა უზურჩალო.

ცოტა შეზარბო შებუღმა ბღერამ წარბი შეიკრა, მაგრამ მალე შუბლი გაიხსნა და ხმა მალა უთხრა:

— არა უშავსარა, ჩვენი... მოვიდეს!

ზილამ კურდღელივით ყურები აქვეცია და ბღერისს შეეკითხა.

— ვინა? ვინ უნდა მოვიდეს?

— აი, თქვენგური ნიკა როა, ის მოსულა და ჩვენ ნახვას თხოულობს.

— ერთი ეგ-კი არ არის მოსაკლავი— გაფიქრა ბილამ თავის გუნებაში და ამიძობა.

ბილასა და ნიკას ერთმანეთი კბრივით ეჯავრებოდათ. ნიკამ იცოდა მისი გაიმეორება, იცოდა რომ იგი ერთი იმ თავხედთაგანი იყო, რომელნიც—ნებსით თუ უნებლიეთ—ერთობის მქიდაგებენი შეექმნენ და ყოველად გამოტყინებულნი, ყოველად უვიცნი, ყოველად ხეარნი და უზრდელ-უწყობრენდნი დიდსა და პატარას ვერ არჩევენდენ, მტერსა და მოყვარეს ვერა სცნობდენ, სინათლეს და სინდრელს ერთ გვირად ემსახურებოდენ. ნიკამ იცოდა, რომ ბილა ერთი იმ უკუღმართთაგანი იყო, რომელთაც არ გაეგებოდათ არც ჩვენი ქვეყნის წარსული, არც მისი დანიშნულება მომავალში, არც გლეხ-კაცის გულის-თქმა, არც მშრომელი ხალხის ქირა

ბილამ და ნიკამ ერთმანეთი კბრივით ეჯავრებოდათ. ნიკამ იცოდა მისი გაიმეორება, იცოდა რომ იგი ერთი იმ თავხედთაგანი იყო, რომელნიც—ნებსით თუ უნებლიეთ—ერთობის მქიდაგებენი შეექმნენ და ყოველად გამოტყინებულნი, ყოველად უვიცნი, ყოველად ხეარნი და უზრდელ-უწყობრენდნი დიდსა და პატარას ვერ არჩევენდენ, მტერსა და მოყვარეს ვერა სცნობდენ, სინათლეს და სინდრელს ერთ გვირად ემსახურებოდენ. ნიკამ იცოდა, რომ ბილა ერთი იმ უკუღმართთაგანი იყო, რომელთაც არ გაეგებოდათ არც ჩვენი ქვეყნის წარსული, არც მისი დანიშნულება მომავალში, არც გლეხ-კაცის გულის-თქმა, არც მშრომელი ხალხის ქირა

ლოთა ჰყავდათ განწირული... ასე გარყვნია ეს უკეთური უკუღმართობა შიგანონებამ და უღირსთა ღირსიერად აღიარებამ! ნიკამ მშვენიერად იცოდა ამ უღვანოთა გულის თქმა, მაგრამ სოფლისა და ზოციერთ რახმელთა მოიხედე, მანაც გულს არ იტყდა...

იგი თამამად მიუხალოვდა მოქეიფე რახმელებს და მოციანრის სახით მიესალმა...

— ვინც მოვიდეს გაუმარჯოს! — ყველაზე პირველად წამოიძახა ბილამ, ფეხზე წამოიჭრა და გველურის ღიმილით ნიკას ხელი გაუწოდა.

— გაგიმარჯოთ, ამხანაგებო, გამიმარჯოთ! — დადარდული ხმით სთქვა ნიკამ, ნაცნობ რახმელებს ხელი ჩამოართვა და კაცლის კუნძზე ჩამოჯდა.

დადალულ-გაფთხრებული, გამტვრიანებული და თმა-ხუტუქა ნიკა ტყის ანგლოზსა ჰგავდა. მისი ცხვირის ფერი, დიდრონი თვალები სიკეთით იყო სახვე და დაბოკებული მაღალი შუბლი მის სევდა-მოსილებში ამტკიცებდა.

— ახლო მოიწიე, კაცო, ღვიწო დაგვიღიე! — მიიპატრია ისევ ბილამ. ნიკამ გადახედა ხონჩებს, ღვიწის დიდ ღორებს, ასსებივით მდგომ დიდგრემილ მასხინძლებს, ბილას თვალი აარიდა და ბღერისას ნაღვილიანად გაუღიმა. ამ ღიმილში გამოიხატებოდა მისი გულის-წყურობა და უმეცაოფილიანობა; მისი ბღერისი ვერ მიუხვდა. აკურებულ ლამაზ უღვაშებზე მყიდლურად ხელი გადინდა და როგორც დარბაისელ რახმის უფროსს შეშვენის, — ამაყად შეეკითხა ნიკას.

— ალბათ საქმე გექნება რამე, ამხანაგო? ქალაქში ხომ არა ყოფილხარ? რა ახალი ამბავი მოგვი-

ტანე? როგორ არიან ჩვენი უფროსი ამხანაგები, რეაქციამ ხომ გული არ გაუტყნათ?

— რეაქცია როგორ გავგეტებს, თუ კი ჩვენ ღირსეულად დავუხვდებით ჩვენ მტრებს—მოკლედ უბაჟუხა ნიკამ და განაგრძო—ქალაქში დიდი ხანია არა გყოფილხარ, არც ჩვენი უფროსი ამხანაგებისა ვიცი რამ, მაგრამ თქვენთან კი მოციქულთათა ვარ გამოცხადილი.

ყველამ გაუმობა აქტივობა. ნიკა ფეხზე წამოდგა და დაწყდა:

— სოფლად ხმა დადის, რომ ვითომც ჩვენ სოფელში ჩაყრნულ სტრანეციებზე აპირებდეთ დაკეპისა და რადანაც სოფელს ასეთი თქვენი საქციელი ჯერ ჯერობით საზარლოდ მიიჩნია თქვენთვისაც და თავის თავისთვისაც, ვთხოვს რომ ამ განზრახვებზე ხელი აიღოთ. მე, ჩემად, დარწმუნებული ვარ, რომ ასეთი ხმა ქორი უნდა იყოს. ამის თავდები თქვენი კეთილ-გონიერებაა! — თავი მოუქრა ნიკამ.

უნდა მოგახსენოთ, რომ რახმელნი თავის თავს პატრის ხალხთა სოფლიანდენ, — პატრის ნება დართვით არსებობდენ— და თუმცა პატრულ კითხვებისა არც თავი გაეგებოდათ და არც ბოლო, მაგრამ ცოტათ თუ ბევრად ცნობილ კაცს, გარეგნობით მაინც, თავიზიანად ეწყობოდენ. ნიკა პატრის მეთაურებს ჯარად იცნობდა, რაც ამის შემტყობილი ჰქონდა და ამიტომ სოფლები მას „დიდი კაიტეციათა“ სოფლიანდენ. „დიდი კაიტეცია“-კი ჩვენ სოფელს რაღაც ცხრა-თავიან მდგვი ეგონა, რაღაც მიუწლომელ და უხილავ არსებად ეჩვენებოდა. რახმელთაგანაც ბევრი უბირი ბიჭი იყო და ნიკას ისე შეხედნენ, როგორც „კომიტეტის“

კაცს. მარტო ბღერია და ბილა იყვნენ გაცვეთილები. ისინი რამდენჯერმე ყოფილან „თვით კომიტეტში“ მაგრამ, რადგანაც სოფელს ამავე „კომიტეტის“ სახელით აშინებდნენ, მათთვის ხელსაყრელი არ იყო, ყველაფრის გამოაშკარავება და იმის განმარტება, რომ „კომიტეტი“ ზღაპრული არსება კი არ არის, არამედ კრებული უბრალო მომაცდევად, რომელიც შეიძლება ისევე შესცეს, როგორც თათოველი ჩვენთაგანი, გლეხთა საზოგადო შეუნებლობაში და უეციობაში, ბევრი თავხედი გააბატონა სოფლად, მათ შორის ბღერია, ბილა და სხვა იმ გვირები და რომ ეს ბატონობა ხელიდან არ წასვლოდათ, სოფელში „კომიტეტის კაცად“ ცნობილ პირებს ვერ-ჯერობით „ამხანაგურად“ ეწყობოდნენ. ნიკასაც დღეს ასე მოექცნენ.

— შეგიძლიანთ დაარწმუნოთ სოფელი, ამხანაგო—სთქვა ბღერისამ, რომ ჩვენ მხოლოდ ხალხსთვისა ვსრუნავთ და რასაც მთელი ჩვენი პატრია ხმის უმრავლესობით ვადასწყვეტს, ჩვენც ისე მოვიქცევით, როგორც თათოველი ჩვენთაგანი, გლეხთა საზოგადო შეუნებლობაში და უეციობაში, ბევრი თავხედი გააბატონა სოფლად, მათ შორის ბღერია, ბილა და სხვა იმ გვირები და რომ ეს ბატონობა ხელიდან არ წასვლოდათ, სოფელში „კომიტეტის კაცად“ ცნობილ პირებს ვერ-ჯერობით „ამხანაგურად“ ეწყობოდნენ. ნიკასაც დღეს ასე მოექცნენ.

— შეგიძლიანთ დაარწმუნოთ სოფელი, ამხანაგო—სთქვა ბღერისამ, რომ ჩვენ მხოლოდ ხალხსთვისა ვსრუნავთ და რასაც მთელი ჩვენი პატრია ხმის უმრავლესობით ვადასწყვეტს, ჩვენც ისე მოვიქცევით, როგორც თათოველი ჩვენთაგანი, გლეხთა საზოგადო შეუნებლობაში და უეციობაში, ბევრი თავხედი გააბატონა სოფლად, მათ შორის ბღერია, ბილა და სხვა იმ გვირები და რომ ეს ბატონობა ხელიდან არ წასვლოდათ, სოფელში „კომიტეტის კაცად“ ცნობილ პირებს ვერ-ჯერობით „ამხანაგურად“ ეწყობოდნენ. ნიკასაც დღეს ასე მოექცნენ.

მან დეთ, გაფიქრებთ იმ წმინდა საფლავებს, რომელიც ამოავსეს ხალხისთვის თავ-დადებულმა უმანკო და უნაგარო მებრძოლებმა, გაფიქრებთ იმ ჩვენის სამშობლოს მთა-ბარს და სისხლით მორწყულ ველ-მინდორს, ჩემი სიტყვები და თხოვნა ჩემ პირად ინტერესად არ ჩასთვალთ. თქვენში, აი აქ, ბევრია იმისთანა, რომელიც ასეთ ჩემ სიტყვებს ვერც-კი გაიგებს, მაგრამ ამავე კრებულში უნდა იყვნენ შეგებულნიც, ისეთები, რომელთაც თვით „კომიტეტი“ სთვლის ისე ღირსეულად რომ ქვეყნისა და სოფლის ბედ-იბნაოს ახარებს და, მაშასადამე, უნდა იცოდნენ კიდევ, რომ ამ წამად არავისი დამკირება არ მინდა. თავისთავად დამკირებული და შერცხვნილია ის კაცი, რომელიც ღალატობს საშვილო-შვილო საქმეს, რომელიც ღალატობს მშრომელ ხალხს, სამშობლოს, თავისუფლებას, ძმობას და ერთობას. ასეთი მოღალატეები-კი, როგორც ტყუობა, ძალიან გარდავებულან ჩვენში. ბედმა და ხალხის გამოფხიზლებამ ჩვენ გვარჯუნა ის ბედნიერება, რომ დღეს თავისუფლებისა და ერთობის დროშა უკვე ფრიალებს. აი, ამ დიდებულ დროს გამოსულან ვილაკ თავზე და ნამუსზე ხელოვნებულნი და ჩვენისა და ერთობის სახელთ არბევენ, სძარცვან და ომბრებენ ჩვენ სოფელსა და საყმარის არ არის, გარეშე მტერთაგან დარბევია განა საყმარისი არ იყო ის უსინდისო გაყვლეფა გლეხისა, რომელსაც ჩვენი ტანჯული ხალხი საუკუნოების განმავლობაში ითმენდა? მამ რათ უნდა მივკეთ ნება იმ ვილაკ არამხადებს ჩვენის სახელით თარეშობისა? რათ უნდა გაფუტებოთ აბრუ მახალთაობას? ნუ თუ ჩვენ მოვალენი არა-

